De cara al castell: tercer episodi

La seu dels Amics del Castell acollirà avui divendres la presentació del tercer volum de la col·lecció Episodis del Castell de Sant Ferran. La gènesi de la col·lecció cal cercar-la en la voluntat d'anar omplint buits bibliogràfics relacionats amb la gran fortalesa. I així és com, sense pausa, a raó d'un títol cada any, l'associació presidida perAntonio Herrera s'ha convertit, juntament amb el Ministeri de Defensa amb els Cuadernos del Castillo, en la principal difusora de les característiques del monument figuerenc. A l'esmentada sèrie cal afegir aportacions anteriors, fora de col·lecció, com la monografia de P. Buxeda(2011) o la coordinada per R. Inglada (2012).

Una vegada més, l'activitat cultural i editorial dels Amics contradirà allò que s'ha sentit tantes vegades «Figueres viu d'esquenes al Castell».

En aquesta ocasió, l'obra Governadors del Castell de Sant Ferran (1793-1843), ha anat a càrrec del tinent general Carlos Díaz Capmany. L'autor disposa d'una reconeguda trajectòria en publicacions sobre la fortalesa que es va iniciar fa justament 34 anys amb una monografia que ha esdevingut obra de referència obligada,El Castillo de San Fernando. Su historia, on va publicar els plànols originals del monument custodiats a la Biblioteca del Palau de Peralada, realitzats per Martín Cermeño.

Va ser a Peralada on vaig establir els primers contactes amb l'autor, els quals prosseguiren en esdevenir la coordinadora de publicacions de l'Institut d'Estudis Empordanesos, institució que va publicar diversos articles seus dedicats a la fortalesa. En aquestes darreres dècades ha continuat la seva tasca investigadora essent la darrera aportació La Guarnición de la Fortaleza de San Fernando, editada pel Ministerio de Defensa l'any passat.

En la present monografia, Díaz Capmany s'ha decantat per focalitzar l'estudi en els principals responsables de la fortalesa: els governadors i, parlant d'ells abraça un període històric de 50 anys (1793-1843), el qual inclou els regnats de Carles IV, Ferran VII i la minoria d'edat d'Isabel II, una època en què Espanya es va trobar immersa en episodis històrics de gran transcendència, com la Revolució Francesa, la Guerra Gran contra els francesos, la revolució burgesa, l'elaboració de la primera Constitució (Cadis, 1812), el Trienni Liberal o l'entrada dels Cent Mil Fills de Sant Lluís.

Dels prop de 50 governadors militars que ha tingut el Castell i gairebé el mateix nombre d'interins -des del nomenament del primer el 1793 fins l'any 1928 en què esdevé una Comandància Militar i passa a dependre del Govern Militar de Girona-, Carlos Díaz Capmany ens ofereix la biografia de 13 titulars i 9 interins que hi governaren, alguns amb càrrec també de governador polític. Tot tractat a partir de documents inèdits i de primer

ordre, procedents de l'Archivo General Militar de Segovia.

És interessant veure com la majoria dels qui foren enaltits amb el càrrec ja disposaven d'un avesat bagatge en la seva carrera militar, és a dir, ja havien pres part en fets d'armes diversos. Un altre fet comú serà que, en la majoria dels casos, el període d'estada serà relativament curt. Tot i amb això, alguns deixaren una important petja en la vida figuerenca.

Recórrer les seves històries humanes i professionals de la mà de Carlos Díaz és obrir una escletxa en les seves particulars experiències -cadascun dels biografiats disposa d'unes vivències úniques i genuïnes, entre les quals s'hi compten les viscudes a la fortalesa- és familiaritzar-nos amb aquells homes que havien de prendre decisions transcendentals, és familiaritzar-nos, també, en la història figuerenca i gironina.

A qui no li resulta conegut el nom d'El conde de la Unión per no oblidar els dels enginyers militars Lasauca Caamaño? Qui estigui vinculat amb la capital de l'Alt Empordà sabrà que dues de les principals vies del centre porten el nom dels dos darrers. Però saben els gironins i figuerencs que corresponen a dos governadors del Castell I saben que, gràcies a ells es va dur a terme una de les principals actuacions urbanístiques del s. XIX, mitjançant la qual es va recobrir la riera Galligans -donant pas a la creació del magnífic passeig figuerenc i a les dues vies esmentades-, i així es va impedir la propagació de malalties per l'acumulació d'aigües putrefactes en el bell mig de la ciutat?

Molts interrogants com aquests quedaran contestats i a l'ensems ens atraparan altres relats de Carlos Díaz com quan explica l'assassinat de Manuel de Tena pel poble figuerenc per creure'l responsable de deixar-los sense defensa davant un atac carlí o la sortida a corre cuita i d'amagatotis d'Antonio Casano per creure els figuerencs que s'havia conxorxat amb els francesos.
Gaudim d'aquesta aportació que suposa un primer lliurament del futur corpus de tots els governadors del Castell de sant Ferran de Figueres.

Font del document:
http://www.diaridegirona.cat/cultura/2016/10/28/cara-al-castell-tercer-episodi/811684.html?utm_source=rss